

CUPRINS

ELENA PLATON, <i>Cuvânt înainte</i>	5
ELENA PLATON, ALIN MIHĂILĂ, <i>Perfecționarea cadrelor didactice din învățământul preuniversitar care predau limba română minorităților naționale – un proiect necesar</i>	8
ANNAMĂRIA BIMBÓ, <i>Particularități ale predării și învățării limbii române de către copiii nevorbitori nativi – ciclul preșcolar și ciclul primar</i>	16
IZABELLA VÁRADL, <i>Valorificarea inspecției școlare în realizarea diagnozei disciplinei</i>	25
MARIA ELIZA DULAMĂ, MARIA-NICOLETA CIOCIAN, ANA NECHITA, <i>Formarea competenței de elaborare a textelor scrise în ciclul primar</i>	33
VICTORIA MOLDOVAN, <i>O cercetare necesară – româna ca limbă nematernă</i>	48
ELISABETA ȘOȘA, <i>O viziune europeană asupra limbii române în Elementa linguae dacoromanae sive valachicae (Samuil Micu, Gheorghe Șincai)</i>	53
ADRIAN CHIRCU, <i>Limba română ca limbă nematernă între normă și uz</i>	64
ANDREIA-NICOLETA MAXIM, <i>Profesionalismul și elaborarea noilor strategii în predarea-învățarea limbii române ca limbă nematernă prin prisma formării continue a cadrelor didactice din județul Arad</i>	70
JUDIT-MĂRIA SZÖVÉRFI, <i>Predarea literaturii române prin confluente culturale. Realismul – studiu de caz</i>	78
ÉVA ERIKA FORGÓ, <i>Verbul – între comprehensiune și comunicare la elevii de clasa a V-a vorbitori de limba română ca limbă nematernă</i>	89
BOGDAN RAȚIU, <i>Modele de comunicare și de achiziție a limbii prin intermediul textului postmodern</i>	99
FLORINA DANA CALINOVICI, <i>Strategii didactice de predare-învățare a limbii române în gimnaziu</i>	108
DOINA BABA, <i>Strategii de predare – învățare a adjectivului propriu-zis la secția maghiară</i>	118
ERIKA-MĂRIA TÓDOR, <i>Din trecutul și prezentul didacticii limbii române ca nematernă</i>	124
MORARU CAMELIA, <i>Paradigme și abordări actuale în educația multiculturală</i>	132
CLAUDIU COBĂRZAN, <i>Tehnologia informației și educația</i>	143
ANCA ELENA ARSIN, <i>Dezvoltarea abilităților de colaborare ale elevilor</i>	148
VIORICA GREAB, Gheorghe Someșan, <i>Stimularea motivației elevilor rromi pentru învățarea limbii române</i>	159
HAJNALKA HARBULA, Zoltán-Iosif Molnar, <i>Educație multiculturală pentru învățământul primar</i>	168
AURELIA HIRUȚA, <i>Valori și atitudini specifice umanismului în studiul literaturii în școală</i>	174
ANAMARIA RADU, <i>Tehnici speciale: metoda Montessori</i>	184
EMILIA OLTEAN, <i>Particularitățile limbii române nematerne</i>	190
ANCA ELENA DANCIU, <i>Formarea capacității de receptare a mesajului scris</i>	198
ALINA MARIA DULĂU, <i>Probleme de cultivare a limbii române ca limbă nematernă</i>	206
LIANA-CECILIA BĂRBOS, <i>Abordări creative în procesul de predare-învățare a limbii române ca limbă nematernă. Exploatarea imaginii în comprehensiunea și producerea de text</i>	210
ANTONELA-CARMEN SUCIU, <i>Mijloace de achiziție a vocabularului la grupa de vârstă 6-11 ani</i>	216

Româna ca limbă nematernă (RLNM) / ed.: Elena Platon,
Diana Viorela Burlacu, Ioana Silvia Sonea, Dina Vilcu

ISBN 978-606-17-0079-0

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Româna ca limbă nematernă (RLNM) / ed.: Elena Platon,
Diana Viorela Burlacu, Ioana Silvia Sonea, Dina Vilcu. –
Cluj Napoca : Casa Cărții de Știință, 2011
ISBN 978-606-17-0079-0

I. Platon, Elena (ed.)
II. Burlacu, Diana-Viorela (ed.)
III. Sonea, Ioana (ed.)
IV. Vilcu, Dina (ed.)

371:811.135.1

MIHAELA BODEAN, Modalități de abordare a textelor nonliterare la clasele de liceu cu predare în limbile minorităților naționale	225
DIANA-VIORELA BURLACU, <i>Repartizarea lexicului RLNM pe nivelurile CECR – cu aplicație la ciclul primar</i>	231
ORSOLYA-NAGY SZILVESZTER, Abordări și metode în predarea limbilor străine. În căutarea unei soluții cât mai eficiente	242
ROBERT ANDREI BUCHMANN, Convergența de metodă și conținut a disciplinelor subordonate filologiei și a celor subordonate TIC	250
DAN BENȚA, <i>Utilizarea TIC în creșterea calității procesului didactic</i>	260
GÁBOR SZABÓ, Evaluarea în învățământul preuniversitar: de la deprinderi și capacități la competențe	268
ANCA URSA, <i>Evaluarea națională pentru elevii care studiază limba română ca limbă nematernă</i>	275
DINA VILCU, <i>Evaluarea elevilor din clasa a VIII-a. Între examenul public și cel „social”</i>	284
CARMEN MATEI, Testele de evaluare în manualele de gimnaziu pentru minorități. Standardizarea evaluării și modalitățile active de predare – învățare a limbii române ca limbă nematernă	301
DIANA MARIA ROMAN, Evaluarea elementelor de construcție a comunicării. Noțiuni de morfologie. Studiu de caz – manualul de clasa a IV-a, pentru școlile și secțiile cu predare în limba minorităților naționale	311
LAVINIA-IUNIA VASIU, Evaluarea competenței de producere a mesajelor orale în situații de comunicare monogată și dialogată în manualele de clasa a V-a destinate claselor cu predare în limbile minorităților naționale	324
CRISTINA CORCHEȘ, <i>Evaluarea competenței de receptare adecvată a sensului unui mesaj oral sau scris nonliterar</i>	335
NICOLAE TOMAI, LOREDANA MOCEAN, ROBERT BUCHMANN, <i>M – learning, o alternativă la e-learning în societatea informațională</i>	348
IOAN MARIUS PODEAN, <i>Utilizarea Google docs pentru editarea colaborativă a documentelor</i>	355

CUVÂNT-ÎNAINTE

Volumul de față reunește lucrările prezentate la Conferința de lansare a proiectului POSDRU/87/1.3/S/63909, „Perfecționarea cadrelor didactice din învățământul preuniversitar care predau limba română minorităților naționale”, organizată de către Departamentul de limbă, cultură și civilizație românească de la Facultatea de Litere a Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, în data de 25-26 martie 2011. Anunțarea temei conferinței, „Alinierea procesului de predare/evaluare a limbii române ca limbă nematernă la standardele europene”, a mobilizat un număr impresionant (peste o sută) de cadre didactice și cercetători, atât din mediul universitar, cât și din învățământul preuniversitar, fapt ce ne-a dovedit preocuparea comună pentru creșterea calității procesului de predare-evaluare a limbii române vorbitorilor non-nativi. Reunind în jurul aceleiași mese de discuții dascăli implicați în predarea limbii române ca limbă nematernă (RLNM) la toate nivelurile de învățământ, organizatorii și-au propus, în primul rând, să demonstreze deschiderea mediului academic universitar spre nevoile învățământului primar, gimnazial și liceal, subliniind, o dată în plus, nevoia de a depăși prejudecățile referitoare la izolarea universitarilor în cercul sofisticat al cercetărilor abstracte, rareori legate de nevoile reale ale învățământului de masă.

În cadrul conferințelor de specialitate organizate în mediul universitar în ultimii ani, am constatat, nu fără o umbră de dezamăgire, cât de mic este numărul celor cu adevărat preocupați să așeze acest domeniu vitregit al științelor filologice pe un fundament științific care să-l scoată din starea de izolare și – am îndrăzni să spunem, bazându-ne pe lipsa oricărei forme de specializare la nivel licență sau masterat – amatorism în care se află în momentul de față. Ni se pare că, astăzi, la fel ca la începutul anilor '70, când s-au înființat primele catedre de limba română ca limbă străină în universitățile cu tradiție din țară, ne aflăm într-un moment de cotitură, în care trebuie urgentat procesul de aliniere a predării RLNM la standardele europene și la bunele practici adoptate peste tot în lume în procesul de predare-învățare-evaluare a unei limbi străine. Dacă, înainte vreme, am trăit cu impresia că apelurile repetate de sensibilizare a filologilor sau a autorităților responsabile de acest domeniu au fost lipsite de ecou, deschizând astăzi poarta Facultății de Litere tuturor celor care se ocupă cu predarea RLNM în sistemul nostru de învățământ, constatăm cu surprindere și satisfacție, totodată, că numărul celor interesați de o nouă formulă în practica predării-evaluării RLNM este de-a dreptul impresionant. La fel și entuziasmul și pasiunea pentru munca pe care o desfășoară.

Din răspunsurile la chestionarele trimise de noi în teritoriu pentru realizarea analizei de nevoi, reiese însă faptul că majoritatea cadrelor didactice implicate în predarea RLNM în școlile din întreaga Transilvanie trăiesc cu sentimentul că sunt abandonate și că nu există nicio instituție responsabilă de specializarea lor în domeniul RLNM. Ideea acestui proiect a fost salutăată încă de la început, cu speranța că, în sfârșit, s-a produs o schimbare de atitudine față de cei care doresc să-și îmbunătățească performanțele în predarea RLNM. Având în vedere obiectivele pe care ni le-am fixat în cadrul proiectului, avem toate motivele să credem că, de acum încolo, noile metode și materiale didactice puse la dispoziția cursanților vor avea un impact semnificativ asupra întregului proces didactic desfășurat într-un mediu instituționalizat sau nu, astfel încât formarea competențelor de comunicare în limba română să se realizeze cu maximum de eficiență, indiferent că aceasta se desfășoară în interiorul sau în afara granițelor țării ori că vizează vorbitorii non-nativi străini sau aparținând minorităților naționale.

Suntem pe deplin convinși că nu putem vorbi de o schimbare în profunzime a practicilor de predare a limbii române fără o politică lingvistică unitară și coerentă, care să vizeze toate nivelurile de învățământ, de la bază spre vârf. Dar nu credem nicio clipă că ar trebui să așteptăm la nesfârșit ca autoritățile responsabile să conceapă sau să promoveze o asemenea politică. Pentru a determina modificări reale și substanțiale în stilul de predare a RLNM, este important să operăm schimbări majore, în primul rând, la nivelul mentalității noastre profesionale, să ne dorim cu adevărat să lucrăm astfel decât am făcut-o până acum, iar acest lucru nu se poate face decât constituindu-ne într-o veritabilă comunitate profesională, dornică să se pună la curent cu ultimele noutăți din didactica predării limbilor, să facă un schimb de bune practici cu colegii de breaslă participând la manifestări de genul celei de azi sau la cursuri de formare de tipul celor propuse în cadrul proiectului nostru. Refuzând categoric să ne complacem într-o stare de indiferență și implicându-ne cu toată convingerea în implementarea corectă și eficientă a proiectului a cărui lansare o realizăm în acest început de primăvară a anului 2011, ne putem construi propria politică lingvistică, axată pe un tipar modelat după nimic altceva decât după propriile noastre așteptări și nevoi.

Ne exprimăm speranța că majoritatea problemelor semnalate de participanții la această conferință își vor găsi, în curând, rezolvarea și că studiile de față vor contribui la formarea unui public receptiv, dornic să își ascutească spiritul critic în selectarea celor mai potrivite și eficiente materiale-suport pentru predarea limbii române elevilor de altă etnie.

Pentru a acoperi o gamă cât mai largă de interese, lucrările conferinței au fost organizate în trei secțiuni: „Specificul predării limbii române ca limbă nematernă (RLNM)”, „Standardizarea procesului de evaluare a românei ca limbă nematernă (RLNM)” și „Perspective psihopedagogice și culturale în predarea limbii române ca limbă nematernă (RLNM)”;

Discuțiile aferente comunicărilor prezentate în prima zi în cadrul celor trei secțiuni au continuat în cea de-a doua zi cu masa rotundă având ca temă „Româna ca limbă nematernă (RLNM) – necesitatea unei schimbări de perspectivă asupra domeniului”, în cadrul căreia a avut loc seminarul de analiză a propunerilor de curriculum pentru dezvoltarea programelor de perfecționare P1-P10, astfel încât concluziile acestor discuții, alături de rezultatele aplicării chestionarelor pentru analiza de nevoi, să contribuie la elaborarea unor suporturi de curs destinate profesorilor de RLNM solide și cu adevărat folositoare.

În încheierea acestui cuvânt-înainte, ținem în mod deosebit să mulțumim tuturor participanților la această conferință pentru solitudinea cu care au răspuns invitației noastre, făcând posibilă organizarea acestei manifestări. Mulțumim, în mod special, invitaților de onoare care au ținut cuvântările de deschidere: prof. univ. dr. Corin Braga, decanul Facultății de Litere, prof. Varadi Izabella, consilier MECTS pentru limba și literatura maghiară, precum și distinșilor noștri colegi care au susținut comunicările în plen: prof. univ. dr. Gavril G. Neamțu, director științific al Institutului Limbii Române ca Limbă Europeană al UBB (ILR-LE), conf. univ. dr. Victoria Moldovan, director executiv al ILR-LE, prof. univ. dr. Elisabeta Șoșa, membru în Consiliul științific al ILR-LE. În egală măsură, mulțumim colegelor de la Departamentul de limbă, cultură și civilizație românească, care au făcut parte, alături de distinșii colegi amintiți mai sus, din Comitetul științific al conferinței: asist. dr. Diana Viorela Burlacu, asist. drd. Ioana Silvia Sonea și asist. drd. Dina Vilcu. Le mulțumim, pe această cale, și experților de la firma partener în proiect, Learn&Vision, care au completat comitetul științific al conferinței: Simona Elena Bernat, Camelia Moraru și Silvia Veronica Ținică, doctoranzilor Departamentului de limba română și lingvistică generală: Manuela Anghel, Cristina Corcheș, Laura Deteșan, Anamaria Radu, Diana Roman, Lavinia Iunia Vasiliu, și, nu în ultimul rând, masteranzilor de la modulul opțional „Româna ca limbă străină”: Anda Bratu, Anca Danciu, Carmen Elena Lăscuș și Antonela Carmen Suciu.

De asemenea, aducem mulțumirile noastre echipei de management condusă de managerul proiectului, lect. univ. dr. Alin Mihăilă, care a depus toate eforturile pentru ca această manifestare să se desfășoare în condiții optime din punct de vedere organizatoric: asistenți manager – Simona Câmpean, Roxana Crișan, Arba Adrian, asistent tehnic, Călin Souca, secretari – Gabriela Souca și Ramona Iordache, referent, Vasile Vetișan. Nu în ultimul rând, aducem mulțumirile noastre pentru sprijinul acordat în buna organizare a conferinței Andreei Mihiș și lui Alin Grig Mihiș.

Elena Platon,
director de proiect